Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 100 (4736)
СРЕДА
майн
23
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэ

Хүгжэнги ба ашаг шэмээр ехэ малажалтай болое!

Манай республикын малшад болбол гитлеровскэ Германиие үй бута сохижо түүхэтэ илалта туйлаhан советскэ арадай айхабтар ехэ амжалтануудаар омгорхон, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые саашадаа улам бүри хүгжүүлхын зорилгоор, адуу малаа хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа хандуулжа байна.

Түрүү колхозууд болон малажалай фермэнүүд адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргөөд, малажалай шэнэ харюусалгатай үе —зунай харууhалгада оробо. Байгша оной нэгэдэхи кварталда БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг абаhан Хориин аймагай олон колхозууд бодо болон нарай малаа нэгэшье хоролтогүйгөөр үбэлжүүлөөд, хабар-зунай бэлшээри эмхитэйгээр эхилээ. Тэрэшэлэн Заиграйн, Иволгын, Курумканай колхозууд үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ адуу малаа бүрин бүтэн ондо оруулжа, "БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг абаха кандидадууд болгогдоhон байна.

Зүгөөр, зарим аймагуудай малажал тон хангалтагүй байдалтай байха юм. Эдэ аймагууд манай республикын урда ВКП(б)-гэй Центральна Комитедээр табигдаhан зорилгонуудые малажалай талаар хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байна.

Һаяхан, ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол республикын колхозуудаар 1945 ондо малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, Кударын, Түнхэнэй, Кяхтын, Зэдын, Ториин, Сэлэнгын, Закаменай аймагуудтахи партийна, советскэ болон газартаряалангай органууд малажалые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ, үбэлжэлгэ муугаар үнгэргэhэн, олон мал хорооhон дээрэhээ мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор ба эбэртэ бодо малаар дүүргээгүй, тэрэшэлэн хони ямаадай ургалтаар балай бэшэ байна гэжэ тэмдэглэбэ. ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол колхоз бүхэнэй малажалай байдал шалгажа, адуу мал үсхэбэрилхэ талаар тохёолдоhон дутуунуудаа дары усадхаха хэмжээнүүдые энэ гэhээр хараалхыень дурсагдагша аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхаа.

Республикын зарим колхозууд адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргээгүй байhан аад, малаа элдэб хэрэгсэлнүүдтэ шалтаад ехээр гаргашалжа байха юм. Олонхи аймагуудай газарай таhагууд байгуулагдаhан гуримые хазагайруулжа колхозуудта адуу мал алаха болон худалдаха зүбшөөл үгэнэ. Иимэ ябадалнууд Түнхэнэй, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудаар илангаяа олон.

ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоол соо мори унаагай байдалай үшөө хангалтагүй үргэлжэлжэ байhан ябадал тусгаар тэмдэглэгдэбэ. Республикын зарим аймагуудаар мори унаае олоор худалдажа ба гаргашалжа байhан баримтанууд үзэгдэнэ. Кударын, Кяхтын, Сэлэнгын, Бичурын, Зэдын, Ториин ба Закаменай колхозуудаар адуу мори хүгжүүлхэ ябадал ехэ жэгшүүритэй байна.

Малажал хүгжүүлхэ хэрэгтэ тохёолдоhон эдэ горьтойхон дутуунууд юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1945 оной февралиин 3-най тогтоолоор үгтэhэн заабаринууд болон ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй тогтоолhoo ВКП(б)-гэй олонхи айком болон аймгүйсэдкомуудай шухала тобшолол хэнгүй, республикын хүдөө-ажалай шухала һалбари болохо малажалай хүгжэлтэдэ хайхарамжагүйгөөр хандаhанhaa болоно. ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол 1945 оной майн 16-да гаргаhан тогтоолоороо малажал хүтэлбэрилхэ дутуунуудаа түргэн усадхажа, „1945 ондо колхоз ба совхозуудта адуу мал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай" СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол болон „1945 ондо БМАССР-эй колхозуудта адуу мал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб тухай" БМАССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоолые дүүргэхэ ябадал хангаха шухала хэмжээнүүдые хараалхыень ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгүйсэдкомуудhaa эрилтэ хэбэ.

Партийна, советскэ болон газартаряалангай органууд мүнөө үедэ шэнэ тул абалга болон тэрэниие хоролтогүйгөөр тэнжээхэ, адуу малай орооной кампани эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ шухала анхаралаа табиха болоно. Шэнэ тулнүүдые нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ, орооной кампаниин түсэб хүсэд дүүргээд байбал адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб колхоз бүхэнөөр дүүргэгдэхэ байна.

Колхозно һүрэг мал худалдаха болон хуули бусаар гаргашалха ябадалнуудтай шанга тэмсэл хэхэ шухала. Адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргээгүй байhан колхоз гүрэндэ уялгатаар тушааханаа бэшэ, ямаршье хэрэгсэлдэ нэгэшье толгой мал гаргашалхагүй байна.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар колхозууд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ болоно. Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ үбhэ тэжээлээр дутажа, олон тоото адуу малай хоролтодо ороhон ябадал хараадаа абажа, сабшалан hайжаруулха, элбэг ехэ үбhэ ногоо хуряаха хэрэгтэ колхозууд эртээнhээ хойшо бэлэдхэхэ зэргэтэй. Мүнөө үедэ бүхы колхозуудта герасимовска звенонуудые хүсөөжэ, тэдэнэрэй хүдэлмэриие түргэн шууд ябуулха шухала.

Адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын зорилгоор, колхозно малшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиигээд байхада манай республикые хүгжэhэн, ашаг шэмээр ехэ мал ажалтай республика болгожо шадаха байнабди.

ВКП(б)-гэй Обкомдо

Полевой хүдэлмэринүүд дээрэ зүдхэхэ хүсые хэрэглэхэ ябадал hайжаруулха хэмжээнүүд тухай

ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол хүдөө ажалда зүдхэхэ хүсэнэй удха шанарай ехэ болоhон, зарим аймагуудай болон колхозуудай хүдөө-ажалай хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадал бүхыдөө шахуу зүдхэхэ хүсэнэй байдал харууhа ба тэрэниие зүбөөр хэрэглэhэнhээ болодог байбашье, олонхи аймагуудай, илангаяа Кударын, Кяхтын, Бичурын, Зэдын, Сэлэнгын, Ториин, Закаменай аймагуудтахи партийна, советскэ ба газартаряалангай органуудай полевой хүдэлмэринүүд дээрэ зүдхэхэ хүсые хүсэд хэрэглэхэ, тэдэнэй байдал харууhалгые hайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа багаар табиhан дээрэhээнь гүрэн болон колхозуудта ехэхэн хохидол тохёолдоно.

Партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай зүгhөө хэрэгсээдэггүй байhан дээрэhээ зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зүдхэхэ хүсэндэ хайша хэрэгээр хандажа, хүдэлмэришэ малые харууhалха болон хэрэглэхэ ябадалда эзэн бусаар хандаха ябадалаа үргэлжэлүүлhээр.

Зарим аймагуудай партийна, советскэ болон газартаряалангай органууд иимэ баримтануудые хэрэгсээдэггүй ба зүдхэхэ хүсые хэрэглэхэ ябадал гуримшуулхын түлөө тэмсэдэггүй байха юм. Тиимэhээ республика соо, илангаяа Кударын, Кяхтын, Сэлэнгын аймагуудаар олохон тоонэй адуу морид хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ хабааданагүй.

Заhабарилагдаhан прицепной зэмсэгүүдэй, хомут тоногуудай дутуу дээрэhээ олонхи колхозуудай полевой хүдэлмэринүүдтэ адуу морид, сар болон ашаг шэмэ багатай үнеэд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, тиихэдэнь прицепной болон морин-транспортна зэр зэмсэгүүдые бэлэдхэхэ ба заhабарилха нютаг дээрэ бии байгаа арга боломжонууд хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ.

Бии байгаа прицепной болон транспортна зэр зэмсэг, хомут тоног заhабарилха колхозно кузница, хомут тоног ба тэргэ зэмсэг заhабарилха мастерскойнуудые түхеэрхэ ба заhабарилха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Прицепной болон транспортна зэр зэмсэгүүдые заhабарилха талаар анхарал оролдолго гаргагдадаггүй дээрэhээ жэлhээ жэлдэ тэрэнэй олонхидынь заhабарилагдадаггүй, үгы болошодог дээрэhээ колхозой үйлэдбэриин аргаболомжонууд хородог байна. Хомут тоногууд саг болзор соогоо заhабарилагдадаггүй, муугаар бэлэдхэгдэдэг дээрэhээ хүдэлмэришэ мал гэмтэжэ үни удаан саг соо жагсаалhaa гарадаг байха юм.

ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоохонь:

1. Зүдхэхэ хүсые хүдөө-ажалай хүдэлмэринүүдтэ хүсэд ба зүбөөр хэрэглэхэ ябадал нютагуудтахи партийна, советскэ болон газартаряалангай органуудай шухала зорилго гэжэ тоолоод, колхозуудай зүдхэхэ хүсые хэрэглэхэ ябадалда тохёолдоhон дутуунуудые дары усадхан заhахыень Наркомзем, ВКП(б)-гэй айком болон аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

2. Поли дээрэ хүдэлмэрилүүлхын тулада доторой ажахыда хэрэглэгдэжэ байгаа зүдхэхэ хүсые али болохо аргаар олоор сүлөөлжэ хүдэлмэришэ малые полевой байдалда хэрэглэхэ, байдал харууhыень hайжаруулха ба эдеэлүүлхэ гурим колхоз бүхэнөөр 10 ховогой турша соо байгуулха ба шалгахыень ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгүйсэдкомуудта дурадхаха.

3. Хүдэлмэришэ малые зүбөөр эдеэлүүлхэ ба hүниин адуулга эмхидхэхэ хэрэгтэ тусгаар анхаралаа табижа, полевой хүдэлмэринүүдэй үедэ хүдэлмэришэ малые хэрэглэхэ ба байдал харууhыень hайжаруулха гурим зохёожо, 10 хоногой болзор соо колхозникуудай хамтын суглаан дээрэ баталхыень, hүниин сагта хүдэлмэришэ мал адуулха дүй дүршэлтэй үнэн сэхэ колхозникуудые шэлэн олохыень, тэрэшэлэн hүниин адуулганда hайн ургасатай участок таhалхыень колхозуудай правленинүүдтэ дурадхаха.

4. Байгша оной июниин 10 хүртэр таряанажалай бригадануудаар адуу морин болон сарнуудай халуун ба хура бороотой үдэрнүүдтэ амарахын тулада hарабшатай дал, хомут тоног хадагалха байрануудые бариха ба хүдэлмэришэ малые hайн уhалууряар хангаха.

5. Ажалда хайша хэрэгээр хандаха ба хүдөө-ажалай хүдэлмэринүүдые муу шанартайгаар дүүргэхэ ябадалнуудые усадхахын зорилгоор, зүдхэхэ хүсөөр хүдэлмэрилдэг колхозник бүхэндэ колхозой нормо ба ажалай сэгнэлтээр абтаhан хүдэлмэриин дүүргэлтын түлөө тус тустань түлөөhэ үгэлгэтэйгөөр даалгабари байгуулхыень колхозуудай правленинүүдтэ дурадхаха.

6. Хүдэлмэришэ малай байдал харууhалга hайжаруулха болон тэрэниие хэрэглэхэ хэмжээнүүдые хараалха ябадалдань туhаламжа үзүүлхын зорилгоор, колхозуудаар зоотехник, ветеринарна врач болон агрономуудые эльгээхыень ВКП(б)-гэй айком болон аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

7. Хүдөө-ажалай артелиин уставтай зохилдуулан колхоз бүхэнөөр прицепной болон транспортна зэр зэмсэг ба машинануудые таряанажалай бригадануудта, бригада соогоо колхозникуудта даалгажа үгөөд, тэрээндэ хайша хэрэгээр ба эзэн бусаар хандажа машина болон зэр зэмсэгүүдые гутааhан, эбдэhэнэйнь түлөө материальна харюусалга байгуулхыень ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

8. Байгша оной гурбадахи ба дүрбэдэхи кварталнуудай турша соо дүршэл шадабаритай түмэршэ дархашуулай хүтэлбэри доро, тэрэшэлэн МТС-үүдэй мастерскойнуудай дэргэдэ иимэ кадрнуудаар хангагдаагүй байhан колхозуудай колхозникуудhaa хэрэгтэй болохо тоонойнь түмэршэ дархашуулые бэлэдхэхыень республикын Наркомземые уялгалха.

9. Колхозуудаар хүдөө-ажалай хүдэлмэринүүдтэ зүдхэхэ хүсые хэрэглэхэ талаар саг үргэлжын шалгалта байгуулха ба бюро дээрэ хаража үзөөд, зүдхэхэ хүсэ хүсэд ба зүбөөр хэрэглэхэ ябадал hайжаруулха хэрэгтэнь колхозуудта туhаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүдые абахыень ВКП(б)-гэй айкомуудта дурадхаха.

10. Зүдхэхэ хүсэнэй байдал ба тэрэниие бригадануудай полевой хүдэлмэринүүд дээрэ хэрэглэжэ байhан тухай таряанажалай бригадануудай бригадирнуудай дүнгые колхозуудай правленинүүдтэ недели бүхэндэ дуулажа байхыень колхозуудта зуур шалан дурадхаха.

11. Республиканска болон аймагуудай газетэнүүд болбол түрүү плугшад, сеялкэшэд, моришод болон мал адуулагшадай дүршэлые hулааб харуулна гэжэ тоолоод, хүдэлмэришэ малые хэрэглэхэ ба хоролтогүй байлгаха талаар түрүү колхозникуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл үргэнөөр толилхыень „Бурят-Монголой Правда" ба „Бурят-Монголой Үнэн", тэрэшэлэн аймагуудай газетэнүүдэй редакторнуудта дурадхаха.

МОСКВАДА ЭЛЬГЭЭХЫН ТҮЛӨӨ ИЛАЛТЫН ТУГ ДАМЖУУЛАН ҮГЭhЭНЭЙ БАЯР

Үсэгдэр Берлиндэ гайхамшагта нэгэн ушарал бэлобо: шэрүүн шанга байлдаанууд соогуур манай солдадуудай хабаашажа, германска столицада Рейхстагай байшан дээрэ мандуулhан Илалтын Туг Москвада эльгээгдэхын тула баярай ёhололоор дамжуулагдаба.

Ёhололой болохоhoo бүри урда тээ бэецүүд ба офицернүүдые тээhэн машинанууд, мотоциклнууд болон велосипедүүд Бранденбургскэ үүдэн тээшэ таhалгаргагүйгөөр hубарин субаба. Эдэнэр бултаараа Паризерплац гэжэ талмай хүдэр Рейхстагай байшан тээшэ ярана. Үдэрэй 3 часта баярай болохо газарта Берлинэй сэрэгэй комендант Советскэ Союзай Герой генерал-полковник Берзарин ерээ. Энэ баярта хабаадалсахын түлөө жагсаhан частьнууд болон подразделенинүүдэй зэргэнүүдээр: «Номгон зогсогты» гэhэн команда зэдэлбэ. Генерал-майор Фирсов болбол Москвада эльгээхын түлөө Илалтын Тугые дамжуулха ябадалда зорюулагдаhан парадта гарнизоной сэрэгүүд жагсаагдаба гэжэ генерал-полковник Берзаринда элидхэбэ. Генерал-полковник Берзарин подразделенинүүдые тойрон ябажа Берлинэй түлөө байлдаануудта нэрэ солоёо дуудуулhан сэрэгшүүдтэй мэндэшэлэлдэбэ. Энэ үедэ Илалтын Тугай улаан бүд Рейхстагай байшан дээрэhээ абтажа ондоо тугаар hэлгэгдэбэ.

Советскэ Союзай Гүрэнэй Гимнын аялга доро бүлэг боецүүд ба офицернүүд Илалтын нангин тугые жагсаалай үрдүүр намилзуулан гарана. Энэ бүлэгые Советскэ Союзай Герой лейтенант Виктор Бойченко толгойлно.

Генерал-полковник Берзарин энэ ягаа-улаан тугые нангин хюура шэнгеэр дамжуулан абана. Тобшохон үгэ соогоо иигэжэ хэлэбэ:

—Гитлеровскэ Германиие дараhан илалта хүшэр хүндэ байлдаанууд соогуур туйлагдаа. Бидэнэр манай Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал нүхэр Сталинай приказ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Илалтын Тугые илагдаhан Германиин столица дээрэ мандуулаабди.

Генерал-полковник болбол манай арадай, Улаан Армиин ба агууехэ Сталинай нэрэ солые хүндэлhэн амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Илалтын тугые дамжуулан үгэhэн баярай hүүлээр парад болобо. Берлинскэ гарнизоной сэрэгүүдэй частьнууд, Берлиниие штурмадаха ба абаха хэрэгтэ хабаадалсагшад Паризерплац дээгүүр баярай маршаар үнгэрбэ. Мотопехотын hүүлээр сэсэгүүдээр шэмэглэгдэhэн танкнууд нэержэ, артиллеристнүүд гараба.

А. АРНОЛЬДОВ.

Берлин, майн 21. (ТАСС-эй спецкорр).

Хониной нооhо саг соонь гээлтэгүйгөөр түргэн хайшалжа абаха

Манай республикын зарим аймаг болон колхозууд хониной нооhо хайшалха шухала хэрэгые багаар анхардаг байха юм. Олонхи колхозууд хониной нооhо орэйтожо хайшалдаг ба тэрэниие шанар муутайгаар үнтэргэдэг байна. Тэрэнhээ боложо нютагай шэрүүн ноohотой хонидой нооhо хөөрэжэ хээрын бэлшээри болон хашаа хоройдо шургөөгдэжэ гээгдэдэг. Илангаяа үбэлэй үедэ хүсэд hайнаар эдеэлүүлэгдээгүй нютагай үүлтэрэй болон метис, меринос хониной ноohoн ехээр гээгдэдэг байха юм.

Тиимэ хадаа хониной нооhо хайшалха хүдэлмэри саг болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ябадал шухала болоно. 1945 ондо нооhо бэлэдхэхэ тухай тусгаар гаргагдаhан БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй тогтоолоор хониной нооhо хайшалжа эхилхэ ба дүүргэхэ болзорнууд аймаг бүхэнөөр заагдаhан байна. Колхозууд болон газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд, бэлэдхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэд түс тогтоолоор байгуулагдаhан болзор соо хониной нооhо хайшалжа гүрэндэ тушааха ябадал нютаг нютагуудаар хангаха уялгатай.

Колхозууд уридшалан зохёогдоhон түсэбөөрнгөө ёhoop хониной нооhо хайшалха хүдэлмэридэ гол хүсээ табижа богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар дүүргэхэ бүхы аргаа хэрэглэхэ ёhотой. Тиихэдэ хамуутай хонидой нооhые түрүүшын ээлжээндэ хайшалха шухала. Энэ хадаа хажууда эсэргүү хүдэлмэри түргэн үнгэргэхэ арга олгоно. Тэрэшэлэн шэрүүн ноohотой хонидой нооhо түрүүн хайшалха хэрэгтэй.

Хэрбээ нооhо хайшалха хүдэлмэрээ хонишодой бригадын хүдэлмэрилэгшэдэй хүшэхүрхөөр бэшэ байгаа hаань ондоо хүсэ нэмэжэ үгэхэ ёhотой. Нооhо хайшалха хүдэлмэри бүхы фермэ отарануудаар 15—20 хоног соо сүм дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

Нооhо хайшалхынгаа урда тээ бүхы хонидоо шалгажа хараха ябадал зайлашагүй. Үбшэн хонидой байбал элүүр хонидтой ниилүүлжэ огто болохогүй. Мүн хониной нооhо нойтоор хайшалжа болодоггүй юм. Хэрбээ нооhэн нойтон байгаа hаа түргэн гутадаг ба хэмhээ гадуур хүндэ шэгнүүртэй байха байна. Хонидой үлэн хооhон байхадань нооhыень хайшалха хэрэгтэй. Тиихын тулада нооhо хайшалхаhaa урид хонидые 10—12 час соо эдеэлүүлэнгүй байха хэрэгтэй.

Хамуутай хонидой нооhо элүүр хонидhoo тон ондоо газарта хайшалха ёhотой. Мүн эдэ хонидой нооhо хайшалха хүнүүд элүүр хонидой нооhо хайшалагшадhaa ондоо байха зэргэтэй. Үбшэнтэй хонидой нооhые элүүр хонидойхиhoo амяарынь монсогойлжо абаха шухала.

Хониной нооhо сэбэр гэр соо хайшалха хэрэгтэй. Хэрбээ тиимэ байрын үгы hаа хашаа хоройгоо сэбэрээр арилгажа тэндээ бризент дэбидээд хайшалхада болохо.

Хонидой нооhо хайшалха газар ба хэрэгсэлнүүд элдэб үбшэ таражахагүйн тулада дезинфекци хэгдэhэн байха ёhотой.

Нооhо хайшалхада хэрэглэгдэхэ бүхы хэрэгсэлнүүд—хайша, бүлюу, амhарта, шэгнүүр дезинфекци хэхэ зүйлнүүд хүсэд hайнаар бэлэдхэгдэhэн байха зэргэтэй.

Нооhoo хайшалуулха хонидые 100—120 толгойгоор hүрэглүүлжэ хорой соо хаагаад, hубарюулан нэгэ нэгээр барижа нооhыень абадаг байна. Нооhо хайшалагшадта хонидые бариад асаржа үгэхэ тусгаар хүнүүд байбал түргэн хайшалха ябадал хангаха зэргэтэй. Хониной нооhо хүлhөөнь эхилжэ үбсүү, гэдэhыень хайшалhaap саашаа дахажа бүхы бэеынь нэohо абадаг юм.

Хониной нооhо хайшалхадаа, илангаяа түрэхэ хонидые гэдэhэн дээрэhээнь ехээр даража болохогүй. Тэрэшэлэн хонидые нюрган дээгүүрнь эрьелдүүлжэ болодоггүй юм. Хэрбээ хониной арhа хайшалжархёо hаа тэрэ дары тусгаар бэлэдхэгдэhэн юумэнүүдээр шабаха хэрэгтэй.

Нооhо ехээр абахын тулада доохонуур сэбэрээр хайшалха шухала. Тиихэдээ нэгэ хайшалhан газараа дахяад хайшалжа болохогүй.

Хайшалhан дары бүхы нооhoё үнгэ шанараарынь илгажа амhарта соо хээд шэгнэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө республикын колхозууд хонидой нооhо хайшалжа эхилhээр үнинэй. Тиимэдэ үлэhэн хонидойнгоо нооhо түргэн ба эрхим шанартайгаар, зүбөөр хайшалхын тулада фермэ, гүүрт, отара бүхэнэй хонишод онсо анхаралаа табиха уялгатай. Нооhо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай нэмэлтэ түлбэри абахын түлөө бүхы хонишод тэмсэхэ зэргэтэй.

Б. ФОМИН, БМАССР-эй Наркомземэй главна зоотехник.

Советскэ Союзай hонин

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй Наукануудай Академиин гелиолабораториин ахалагша инженер Г. И. Марков гэгшэ зеркальна секторын монтажые байгуулжа байна.

Е. Тихановай фото (ТАСС-эй фотохронико).

1.675 МЯНГАН ҮХИГЭД ПИОНЕРСКЭ ЛАГЕРЬНУУД БОЛОН ТАЛМАЙНУУДТА ГАРАХАНЬ

Пионерскэ лагерьнууд ба эмнэлгын талмайнуудые нээлгэдэ профсоюзна организацинууд оролдосотойгоор бэлэдхэжэ байна. Энэ зундаа 1.675 мянган хүүгэдтэ амарха ба эмшэлүүлхэ арга олгогдохо байна. Тэрэ тооhoo хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, эгээл түрүүн сэрэгэй албахаагшадай ба Эсэгэ ороноо хамгаалхын агууехэ дайнай инвалидуудай хүүгэд санаторно түхэлэй пионерскэ лагерьнуудта эльгээгдэжэ, тэндэ 49 үдэр байха юм. Бусад лагерьнуудынь 3 недели соо байхаар хараалагданхай. Орон соо хамтадаа 3.000 гаран пионерскэ лагерьнууд ба 1.000 эмшэлгын талмайнууд хоёр ба гурбан халаан соо хүдэлмэрилхэ байна.

Хүүгэдые угтан абаха пионерскэ лагерьнуудай бэлэдхэлые ойрынь үдэрнүүдтэ дүүргэхые профорганизацинуудта ВЦСПС дурадхаба. Хаа хаанагүй лагерьнуудай начальнигуудай болон вожатануудай семинарнууд эмхидхэгдэжэ байна. Түрүүшын бүлэг хүүгэд июниин эхиндэ лагерьнуудта эльгээгдэхэ юм. (ТАСС).

ХҮДЭЛМЭРИШЭД БА АЛБАХААГ АЛБАХААГШАДТА —ҮМСЫН ГЭРНҮҮД

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадта үмсын гэр байдалые барихын тулада энэ жэл соо 325 миллион түхэриг hомологдобо. Дайнай үедэшье, дайнай урда тээхи жэлнүүдтэшье энэ зорилгодо правительствын үгэhэн зээринүүдэй ниитын сумма хадаа иимэ ехэ хэмжээндэ хүрөөгүй байhан юм.

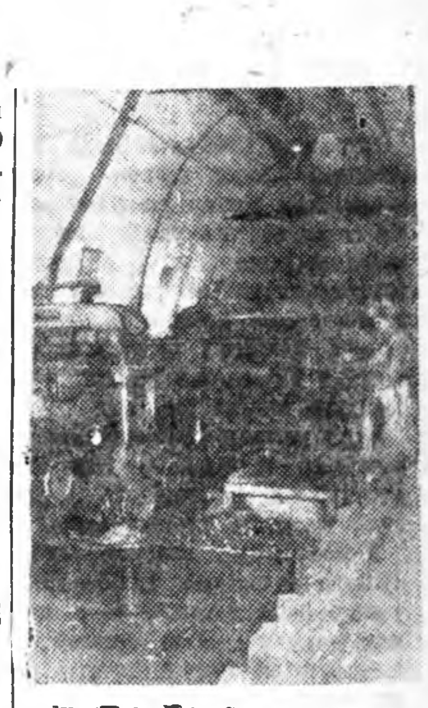
Өөртөө гэрнүүдые барихын түлөө энэ жэлдэ хара металлургын предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд ба албахаагшад—40 миллион түхэриг, түмэрзамайхид —35 миллион түхэриг, барилгын ажаүйлэдбэриинхид—23 миллион түхэриг абахань. Немецкэ булимтарагшадhaa сүлөөлэгдэhэн районуудта hуужа байhан хүдэлмэришэд ба албахаагшадта илангаяа ехэ анхарал табигдана. Тэдэнэртэ зорюулжа, нютагай коммунальна банкнуудhaa 80 гаран миллион түхэриг үгтэхэнь. 18 миллион шахуу түхэриг барилгашадта үгтэнхэй. (ТАСС).

ТАМХИНАЙ АЖАҮЙЛЭДБЭРИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Тамхинай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн Москвада боложо дүүрэбэ. Түс зүблөөндэ хабаадалсагшад-трестнүүдые эрхилэгшэд, фабрикануудай директорнүүд болон главна инженернүүд болбол папиросын үйлэдбэриие ехэдхэхэ ба продукциин шанарые hайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. (ТАСС).

РОСТОВ ХАДАА ДОНБАСС БА ПОВОЛЖЬЕТОЙ ТЕЛЕФОННО-ХОЛБООТОЙ БОЛОБО

Донбасс ба Поволжьетой Ростовой телефонно холбоон hэргээн бодхоогдобо. Ростов-Сталино ба Ростов-Астрахань гэhэн лининүүд хүдэлмэрилжэ эхилэбэ. Ростов-Астрахань гэhэн лини хадаа Доодо Поволжиин городуудтай, мүн тэрэшэлэн Махач-Кала, Баку ба Кавказиин бусад городуудтай хөөрэлдэхэ арга Ростовой арад зондо олгоно. Сталинградтай сэхэ холбоон hэргээн бодхоогдожо эхилээ. (ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ сэрэгүүдээр буляан абтаhан Германиин газар доорхи заводуудай нэгэн соо түхеэрэгдэhэн орёо онhoн фрезерно станогууд.

Ф. Кисловой фото (ТАСС-эй фотохронико).

ОЛОН ЗҮЙЛЫН БҮД ГАРГАЛГА

Дзержинскиин нэрэмжэтэ бүд нэхэдэг Трехгорно фабрика болбол ситец, сатин, фланель; молескин ба бусад сортын бүд гаргажа эхилбэ.

Уранhайханай мастерской 40 гаран шэнэ зурагуудые бэлэдхэбэ. Тэдэнэй гушанинь уранhайханай соведээр hайшаагдаад, үйлэдбэридэ үгтэнхэй. (ТАСС).

ҺУРГУУЛИИН ШАЛГАЛТА БА ЭКЗАМЕНУУД ДЭЭРЭҺЭЭ

Түрүүшын үдэр юу харуулааб

Һаяын Улан-Удэдэ бороотой будрэг байтараа, хоёр хоногой халуун наратай болобо. Иимэ сагта ургамал ногоо илангала түргэнөөр сэсэглэдэг байһаниинь харагдаа. Городой хүнэй хараһаар байтар үлсын уляаһан набшалжа байна. Ута хабар болоһон хадань, үргаа сагайнь тулажа ерэһэн лэз ингэжэ бэзэ даа гэжэ үбгэд хүүшэд хэлсэнэ. Теэд тодо һонор харюуень эрдэмтэн ухаантан үгэхэ юм бэзэ.

Хабарай сагта хүбшэ талын хүһэжэ байһан ябадал бидэниие һонирхуулаа бэшэ, харин энэ үдэр лэр манай багашуулай экзамен шалгалта ...ража эхилһэн ябадал бидэнэй анхаралые бэе тээшээ татаа.

1. ЭХЫН ЗАХЯА

Энэ үглөөгүүр Евгений хүбүүнэйгээ болохэдонь, энхэргэн инаг эхэнь иигэжэ сэдьхэлһээн захяа бэлээ:

—Яаран таблэнгүйгөөр, ларуухаар, һургалшынгаа һураһан юумэнэйнь һонор харюу үгөөрэй.

Евгений шэнги яб байса бэлдээд һээһэн ухибүүд өөр-өөрынгөө классай дэргэдэ урданайхиһаа эртэ суглараа. Тэдэнэр доро дороо юушьеб һаа нэгэ гү, али олон тэгэжэ бодоһон хэбэртэй.

Ондоо тээһээ ерэһэн хүнэй, мүн энэ һургуулиин хүнүүдтэ энэ үдэр илангаяа ехэ илгаатай шэнги харагдана.

2. МҮНӨӨДЭР—ШАЛГАЛТА, ЭКЗАМЕН

Хүбүүдэй Улан-Удын № 1 һургуулида ороходомнай, үүдэн дээрэнь «Мүнөөдэр—шалгалта экзамен эхилхэнь» гэжэ тэмоор улаан бүд дээрэ бэшээтэй байба. Саашаа ороһон үтэ кэридор соогуур гоёор бэшээтэй уряа лозунгнууд үлгөө. Тэй. Шэмжэ гоёоһон самбар дээрэ шалгалтын билетүүд хадаатай. «Мүнөөдэр манай класс соохи сэтэгүүдшье үшөө олон болоо» гэжэ 4-дэхи классай Олег омогтойгоор хөөрэнэ. Теэд энэ һургуулиие лозунг сэсэгүүд бэшэ, дэтоодын иимэ арюун сэбэр байдал бэшэ, харин эртэ бодожо ерэһэн эдэ үхибүүд, тэдэнэй һураһан эрдэм ухааниинь шэмэглэнэ. Энэ № 1 һургуулиин үхибүүд сахилга журамтай байһаараа, ном һайса үзэжэ шудалжа байдагаараа манай город соо магтаалтай болоһон байха. Энэ һургуули эхин кварталһаа абаад мүнөө болтор муу гэжэ хэлүүлээгүй юм.

Тиим мүнөөдэр тэрэ һургуулиин һурагшад һураһан үзэһэн юумэеэ шалгуулха гэжэ саг дээрээ ерээ. Мүнөө үглөөгүүр тэдэнэй гарта бүхэли жэлдэ бариһан сумкэ, тетрадынь, ручка бэхэнь үгы. Тэдэнэр үзэһэн дабтаһан юумэеэ сэжэлдээ хадажэ, самбарта бэшэжэ шалгуулха гэжэ ерээ. Тэдэнэр советскэ эронойнгоо үмэнэ, эжы абанарайнгаа, хүндэтэ багшанарайнгаа үмэнэ экзамен барихаяа ерээ. Тиимэ тула тэдэнэр бүлтадаан бээ зэһэжэ бэлдэнхэйнүүд.

3. ИИГЭЖЭ ЭХИЛЭЭ

10-дахи класс. Тэрэнэй үүдэн дээрэ «10-дахи классые дүүргэгшэдтэ—баяр мэндэ!» гэһэн лозунг. Хүлеэжэ байһан хүбүүд басагад Павел Петровичын хойноһоо класста ороход. Удааһь бусад 4 членүүд оржо ерээд, комиссиин столой саана һууна. Үглөөнэй 8 час. Экзамен эхилтэр эгээл нэгэ час үлөө.

Павел Петрович Арский бодожо богонихоноор хэлээд, шалгалта ба экзамениие эхилһэн дээрэ тоолоно. Шалгалта тухай яһала олон хөөрэлдөө хэһэн хадаа мүнөө энэ һургуулиин директор олон юумэ хэлэбэгүй. Һүүлээрынь, Наркомпросой заабариһаа нэгэ бүлэг уншаад, литератураар ямар юумэ зохёожо бэшэхэ тухай соносхон хэлэжэ үгэнэ.

Нэгэдэхи темэ—«Минии нүхэр, сэдьхэлэй һайхан зоригые мүнхэ гэгээн Эсэгэ орондоо зорюулая» (А. С. Пушкин).

Хоёрдохи темэ—«Эхэ» гэжэ Горькиин роман соо харуулагдаһан хүнүүдэй баялиг бардам үзэл бодол ба аюрун һайхан һанаа сэдьхэл».

Гурбадахи темэ—«Игорийн полк тухай үгэ» хадаа ородой литературын агуухэ зохёол мүн».

Һурагшад хадаа ямар темэ үгтэхэ юм ааб гэжэ үнинһөө хойшо хүлеэгээ һэн. Тиин тэрэ сагынь тулажа ерэбэ. Мүнөө хамаг юумэ—шалгалтын дүн хадаа шэмэглэгдэһэн энэ класс соо тэрэ партын саана нэгэ нэгээрээ һууҗа байһан залуу нүхэдһөө, тэдэнэй ухаан бодолой хурса мэргэнһээ дулдыдаха болоно. Тэрэ гурбан темын нэгыень шэлэжэ абаһанай һүүлээр бэедээ найдаһан зарьманиинь бэшэжэ эхилнэ. Бэшэниинь бодоно. шэбшэнэ. Иигэжэ экзамен шалгалта эхилээ.

4. ЕВГЕНИЙ ГРАЧЕВ ЭКЗАМЕН ИИГЭЖЭ БАРИНА

Абяа шэмээгүй хоёр час үнгэрбэ. Гэбэшье, эдэ нүхэднай хэды ехэ абяан тухай, хэды олон зүйл тухай зохёол бэшэбэ гэжэ һананат? Энээхэн хоёр час соо зарим нүхэдынь хоёр зуун жэл соо болоһон юумэ хуряангы тэбшоор бэшэжэ гараа.

Комиссиин стол дээрэ—элдэб олон янзаар бэшэгдэһэн экзаменай зохёолнууд. Тэрээн соо алтан медаль абамаар хүнэйшье зохёол байжа магад!? Комиссиин членүүд зохёол бүхэниие тон нарин нягтаар шалгана.

Эгээн түрүүн бэшэжэ гараһан Евгений Грачевай зохёол соо нэгэшье алдуу олдобогүй. Удхынгаа талаар, уран найруулгынгаашье талаар—хуу өө-мөөгүй сэбэр. Энэ зохёолые яажа сэгнэхэб? 4-ые үгэхэ гү? Багадаха. Дүүрэн табые үгэхэ хэрэгтэй гэжэ комисси шиидхэбэ. 5-ые үгэмөөршье хүдэлмэри даа! Комсомолец Грачёв хамагһаа һайн һурагша юм. Энэ зохёол бэшэхэдээ Евгений Грачёв ядалдаагүй.

—Ондоошье темэ үгөө һаа Евгений ядалдахагүй байгаа,—гэжэ багшанар бэлигтэй бэрхэ һурагшаяа магтажа, бидэндэ омгорхон хэлэнэд.

Евгений Грачёв өөрынгөө һанажа байһан юумые һонор тэдоор бэшэжэ шададаг байһаниинь шалгалтын энэ зохёол дээрэһээ харагдана. Теэд иимээр бододог ба бэшэдэг болоҗо ганса мүнөө жэл һураагүй. Евгений урда жэлнүүдтэшье онсо һайнаар һурадаг байжа магтуулдаг һэн. Евгений олон шүлэг сээжэлдээ, олон ном уншаа. Аттестат абаха энэ хүбүүн өөрынгөө ухаан бодолые яһалал һургаһан байха юм.

Культурнаар бэшэһэн зохёолойнь иимэ эхиие уншаад үзэгты:

«Эхэ орон! Энэ үгэ юу ехэ һайханаар, ямар ехэ омогтойгоор дуулданаб даа. Манай эртэ урдын агуухэ, баатар ехэ байдал энэ үгэтэй холбоотой. Бидэнэр өөрынгөө Эсэгэ орондо дуратайбди, түрэл эхэдээ адли дуратайбди».

Саашань, ородой арадай хэһэн тэмсэлые аяар тэрэ Александр Невскиин үе наһанһаа хойшо харуулаад, мүнөө дэлхэйн харшан муухай хүсые—немецкэ фашизмые үгы хэжэ һалгааһан тушаа бэшэнэ. Энэ эдир нүхэр өөрынгөө сэдьхэлэй баярые иимэ үгэнүүдээр дамжуулна: «Үни удаан хүлеэһэн үдэрнай, илалтымнай үдэр ерээ! Манай арад, болбосоронги бүхы хүн түрэлтэн энэ үдэрые хэды шэнээн хүлеэгээ гээшэб!» Шуһа адхаралгын шэрүүн хатуу сэрэгэй эсэстэ болоһон шархануудые эдэгээхэ, манай орониие улам сэнгэлиг хүхюун ажабайдалтай болгохо талаар юу хэхэ ёһотой байһаниие тобшо тодоор ба тэрээнтэй хамта шадамараар бэшэнэ.

Евгений Грачёв шэнги һайнаар зохёоһон хүбүүд басагад арбадахи класс дүүргэһэнэй аттестат абаха экзамен барижа байһан эдэ 17 нүхэдэй дунда биишье һаа, теэд нэгэ хоёр грамматическа алдуу хэжэ нэгэ бага ахитдаба хаш даа.

Экстернээр экзамен үгэһэн хоёр залуу нүхэд баһал муу бэшэ дүн харуулаа. Улаанармеец Вл. Акуневич өөрынгөө эрдэм болбосоролой хэмжээ ургэхын тула үргэлжэ оролдодог байһаниинь элитэ мэдэгдэбэ. Рентген кабинедэй хүдэлмэрилэгшэ Е. Шевкуновэйшье нэгэдэхи темээр бэшэһэн зохёол соо гүнзэгы удха багтаһан байна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Эндэ Тарбагатайн дунда һургуулиие дүүргэхэ дүрбэн һурагшад ерээд, экзамен барижа байна. Түрүүшын дүн тэдэнэй һанаа амаруулха ёһогүй.

5. ДИРЕКТОРЭЙ КАБИНЕТ СОО

...Үдэшэлэн эрой директорэй кабинет соо багшанарай суглаан болоо. Тэндэ комсомольско организациин секретарь байлсаа һэн. Энэ суглаан угаа һонирхолтой байба. Багшанар өөр-өөрынгөө һанамжа бодол тухай хэлэнэ. Түрүүшын үдэрэй дүн тушаа ганса эдэ багшанар бэшэ, мүн гэртээ харяад удаадахи предмедэй шалгалтада бэлдэжэ һууһан улаан галстугтай пионершье, ударник комсомолецшье һанаагаа зобожол байна ёһотой. Һайса зүбшэһэнэй һүүлээр, түрүүшын үдэрэй дүн гэмгүй байба гэжэ хэлсээд, һүниин 2-дохи часта багшанар тараа һэн. Хэн хэдые абаһанаа классайнгаа хүтэлбэрилэгшэһөө мүнөөдэр мэдэнэ бэзэ.

Шалгалта экзаменууд үргэлжэлһөөр...

Д. ЛУБСАНОВ.

1944 оной IV кварталда республиканска социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, 1-дэхи шагналда хүртэһэн байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зуево-Сутайн Сомоной Совдэй түрүүлэгшэ Б. Д. ...жиев.

Сэлэнгын аймагай Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой тугалшан нүхэр Ц. Будаева ба колхозэй зоотехник нүхэр С. Дондокова тэгшэд тугалнуудаа шэгнэжэ байнад.

О. Зенниин фото.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ҮЕДЭ ГАЗАРХАХАЛАГШАД-ЗАЛУУШУУЛАЙ ХЭҺЭН РЕСПУБЛИКАНСКА СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨН

Хоёрдохи дүнгүүд

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б.-М. Үнэнэй» майн 22-ой номерто).

Тибанов Нима (Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз)—1 гектарай орондо үргэлжэ 1,20 га хахална. Тарилгада ороһонһоо хойшо 26,60 га хахалһан байна.

Доржиев Дансаран (Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз)—0,60 гектарай орондо 0.90 га хахална. Хамта 25,3 га хахалһан байна.

Пахомов Иннокентий (Заиграйн аймагай «Майн 1» колхоз)—0,60 гектарай орондо үдэр бүри 1 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 25 га хахалаа.

Бадмаева Цырендулма (Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз)—0,75 гектарай орондо үдэр бүри 0,97 га хахална. Тарилгада ороһонһоо хойшо 24,54 га хахалаа.

Павлова Фёкла (Бичурын аймагай, «Красная заря» колхоз)—0,55 гектарай орондо үдэр бүри 0.65—0.70 га хүртэр хахалдаг байна. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 25 га хахалаа.

в) гурбадахи шагналда:

Цыбикова Дармаханда (Хэжэнгын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз)—0,80 гектарай орондо үдэр бүри 1,05 га хахалдаг байна. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 25 га хахалаа.

Цыбикова Дара (Бичурын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз)—0,50 гектарай орондо үдэр бүри 0.70 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 24,45 га хахалһан байна.

Доржиева Цыдылма (Бичурын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз)—0,60 гектарай орондо үдэр бүри 0.78 га хахална. Тарилгада ороһонһоо хойшо 24 га хахалһан байна.

Антонов Михаил (Тарбагатайн аймагай «Искра» колхоз)—0,80 гектарай орондо үдэр бүри 1 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 24,25 га хахалһан байна.

Фомина Варвара (Тарбагатайн аймагай «Искра» колхоз)—0,80 гектарай орондо үдэр бүри 0,99 га хахална. 24 үдэр соо 23,87 га хахалһан байна.

Шимбуева Дулма (Бичурын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз)—0,50 гектарай орондо үдэр бүри 0,75 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 23,40 га хахалһан байна.

Борисов Матвей (Тарбагатайн аймагай «Искра» колхоз)—0,80 гектарай орондо үдэр бүри 0,97 га хахалдаг байна. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 23,30 га хахалаа.

Хомяков Платон (Тарбагатайн аймагай «Искра» колхоз)—0,80 гектарай орондо 0,97 га хахалдаг байна. Тарилгада ороһонһоо хойшо 23,30 га хахалаа.

Лазарева Екатерина (Бичурын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз)—0,60 гектарай орондо үдэр бүри 0.80 га хахална. Тарилгада ороһонһоо хойшо 23 га хахалһан байна.

Лазарева Василиса (Бичурын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз)—0,60 гектарай орондо үдэр бүри 0,80 га хахалдаг байна. Тарилгада ороһонһоо хойшо 23 га хахалаа.

Тубанова Баданцу (Бичурын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз)—0.60 гектарай орондо үдэр бүри 0.70 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 22,80 га хахалһан байна.

Грудинина Фёдора (Тарбагатайн аймагай «Авангард» колхоз) 0,80 гектарай орондо үдэр бүри 0,95 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 22,50 га хахалаа.

Цыбикова Бальжит (Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз)—0,90 гектарай орондо үдэр бүри 1,10 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 23 га хахалаа.

Ринчинов Чимбу (Заиграйн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз)—0.70 гектарай орондо үдэр бүри 0,90 га хахалдаг байна. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 18 га хахалаа.

Потёмкин Агей (Заиграйн аймагай «Майн 1» колхоз)—0,50 гектарай орондо 0,70 га хахалдаг байна. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 18 га хахалаа.

Гындунова Ц. (Зэдын аймагай «Галын Очи» колхоз)—0,50 гектарай орондо үдэр бүри 0,70 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 16 га хахалһан байна.

Якимов Александр (Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз)—0,50 гектарай орондо үдэр бүри 0,70 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 16 га хахалаа.

Дашиев Жамьянцырен (Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз)—0,70 гектарай орондо үдэр бүри 0,90 га хахална. Орой хамта 16 га хахалаа.

Раднаева Радмит (Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз)—0.60 гектарай орондо үдэр бүри 0,75 га хахалдаг байна. Тарилгада ороһонһоо хойшо 15 га хахалаа.

Коркев Никита (Зэдын аймагай Котовскиин нэрэмжэтэ колхоз)—0,40 гектарай орондо үдэр бүри 0,60 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 13 га хахалаа.

Власенко Иван (Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз)—0,70 гектарай орондо үргэлжэ 0,79 га хахална. Тарилгын эхилһэнһээ хойшо 12,90 га хахалаа.

Пашинский Кирилл (Зэдын аймагай Котовскиин нэрэмжэтэ колхоз)—0,40 гектарай орондо үдэр бүри 0,60 га хахална. Тарилгада ороһонһоо хойшо 12 га хахалаа.

Хабарай тарилгын үедэ газархахалагшад-залуушуулай хэһэн республиканска социалистическэ мүрысөөе хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилөө гэжэ ВЛКСМ-эй Түнхэнэй, Байкало-Кударын, Закаменай, Баргажанай айкомуудай секретарьнууд болон аймагай газарай таһагуудые даагшадта зааха.

Үндэр ургасын түлөө мүрысөөн

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДААР ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ БМАССР-эй НАРКОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭН

1945 оной майн 20.

Аймагууд	Тарилгын бүхы түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)	Ороһото бобово тарилгын түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)
Хориин	75,2	83;5
Хэжэнгын	71,4	78,5
Курумканай	70.1	73,9
Закаменай	68,6	80,2
Яруунын	62,9	69,5
Иволгын	58,6	75,1
Тарбагатайн	58,3	69,6
Сэлэнгын	57,1	77
Ториин	54,9	68,3
Мухаршэбэрэй	54,8	65,1
Түнхэнэй	50,1	56,4
Байкало-Кударын	48,8	58,7
Заиграйн	48,3	58,8
Бичурын	48,3	58,4
Кабанскын	46.1	58,1
Прибайкальска	42,4	55,8
Кяхтын	42.3	54,2
Кударын	40,6	50,6
Баргажанай	40.3	43,8
Зэдын	39,9	51,0
Хамта	53,7	61,7

--o--

ХИЛЫН СААНА

ЮГОСЛАВСКА АРМИИН ГЕНЕРАЛЬНА ШТАБАЙ МЭДЭЭСЭЛ

БЕЛГРАД, майн 19. (ТАСС). Югославска армиин генеральна штабай майн 16-най мэдээсэл соо хэлэгдэхэнь: фронтын бүхы участогууд дээрэ дайсанай эмхитэй эсэргүүсэлтэ үзүүлхэ ябадал болёо. Югославска частьнууд болбол дайсанай буу зэбсэг хуряаха ябадалаа дүүргэжэ, дайсанай таража бутарһан һүүлшын бишинхан бүлэгүүдые усадхажа байна.

ТРИЕСТЫН ИТАЛЬЯНСКА ДЕМОКРАДУУДАЙ МАНИФЕСТ

БЕЛГРАД, майн 19. (ТАСС). Итальянска меньшинствогой орган болжо Словенскэ Приморьедэ гаража байһан «Авениро» гэжэ газетэдэ Триестын итальянецууд-демократууд иимэ удхатай манифест гаргаба:

Фашистнуудһаа болжо зобоһон манай орондо эрхэ сүлөө бусажа итальянска ба словенскэ арадуудай аха дүүгэй шэнэ эб найрамдал байгуулагдажа ба бүхэжүүлэгдэжэ байна. Фашистска пропаганда болбол эдэ хоёр арадуудай хоорондо бэе бэедээ дурагүйдэхэ ябадалые хэдыхэн бүлэг хүнүүдэй туһалан тарааха гэжэ оролдоһон байна. Гэбэшье өөрынгөө ами наһые сүлөөлэлтын хэрэгтэ үгэһэн хүнүүдэй хэлбэришэгүй хатуу тэмсэл ба тэдэнэй шуһаа гэожүүлһэн ябадал халаа өөрынгөө һанал бодолнуудые бэелүүлхэ арга гээшые реакционно хүнүүдтэ элгобогүй. Мүнөө нийтын бадаралтын үндэһэ һуури болжо үгэхэ үльгэр жэшээ харуулхын тулада итальянецууд ба словенүүд түүхэ домогто эгээл түрүүшынхеэ сүлөөлэгдэһэн энэ Триест соо сугтаа хүдэлжэ байна.

Маршал Тито мандаха болтогой! Словенскэ эб найрамдал мандаха болтогой! Автономно Триест ба демократическа федеративна Югослави мандаха болтогой!

АФИ АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

ЛОНДОН, майн 19. (ТАСС). АФИ агентство болбол Ватиканһаа иимэ мэдээсэл дамжуулна:

«Сэрэгэй гэмтэн, тодорхойлон хэлэбэл нацистска эзэмдэлгын үедэ хаагдаһан 320 римскэ хүнүүдые алаһан ябадалда зэмэлэгдэһэн фашистнууд халаа Ватиканда хоргоджо байна гэһэн үгэнүүдые политическэ тушаалтай зарим хүнүүд тараана. Этигэлтэй хүнүүдһээ абаһан мэдээсэлэй ёһоор, концентрационно лагерьһаа зугадажа арилһан сэрэгэй зургаан немецкэ хүнүүд тэрэл Ватиканда хоргодоһон байна».

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

Түрүү трактористнуудай дүршэл

Бимба Дымбрыловай бригада

Үнгэрэгшэ 1944 ондо Бимба Дамбрыловай бригада трактор бүхэнөөрөө 786 гектар газар хахалжа, 40 гаран центнер үнэтэ горючи арбилжангаа ашаар залуу трактористнуудай Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараад, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй Хүндэлэлэй грамота ба мүнгэн шагнал абаа һэн.

Мүн тэрэшэлэн 1943 ондо амжалтатайгаар тракторна хүдэлмэриин бүтээлые дүүргэһэнэйнгээ түлөө иимэ шагналда хүртэхэ болоо.

Мүнөө жэлдэ, илалтын жэлдэ, трактор бүхэнөөрөө 1.000—1.000 гектар газар хахалха, 8—8 центнер горючи арбилха, трактор машинада эрхим дээдэ техническэ харууһалга хэхэ, хамаг бүхы хүдэлмэриие эрхим һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн тэн харюусалгатай ба хүндэтэ социалистическэ уялганууды абанхай. Тиин, энэ уялганаа амаараа бэшэ, харин бодото ажалаараа бэелүүлхын түлөө тарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, хамаг бүхы хүсэ шадалаа гаргана. Бимбын хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай тракторна бригада 15 моринной хүсэтэй мөөрнтэй 4 тракторнуудтай юм.

Һаяхан, ВЛКСМ-эй Обком ба БМАССР-эй Наркомзем болбол комсомольско-залуушуулай тракторна бригадануудай республиканска социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшын дүнгые хаража үзөөд, Бимбын Дымбрыловай хүтэлбэрилдэг бригадые мүрысөөндэ илаһан дээрэ тоолоод, ВЛКСМ-эй Обкомой болон республикын Наркомземэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан үгэһэн байгаа. Иимэ болхолоороо, Бимбын бригадынхид абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гээшэ.

ТРАКТОР БҮХЭНӨӨРӨӨ 228 ГЕКТАР ГАЗАР ХАХАЛҺАН САЯНТЫН МТС-эй КОМСОМОЛЬСКО-ЗАЛУУШУУЛАЙ БРИГАДЫН ДҮРШЭЛҺӨӨ

Үнэндөөшье энэ жэлдэ урда урдынхиһаан ехэхэн илалтануудые түйлаһан байна. Майн 17-ой мэдээгээр трактор бүхэнөөрөө, зөөлэн хахалалгада оруулбал, 467,1 гектар газар элдүүрилбэ. Жэшээлхэдэ трактор бүхэнөөр 200—200 гектар тарилга хэхэ байһан аад, мүнөө түс бүриин 228,6 гектар тарилга хэбэ. Трактор бүхэнөөрөө 230 гектар элдүүрилхэ байһан аад, 467,1 га элдүүрилбэ. Мүн ехэхэн тэоной үнэтэ горючи арбилагдаа.

Иимэ ехэхэн амжалтануудые энэ бригадынхид имагта өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар түйлаба. Ажалта үдэрөө ашагтайгаар эдэлхэ, шадаал һаа ажалай үндэр бүтээсэ түйлаха гэһэн нэгэн һанал бодолтойгоор түс бригадын трактористнууд ба бүхы хүдэлмэрилэгшэд ажалладаг байха юм.

Советскэ зэбсэгтэ хүсэнэй бүрин түгэс илалтаар дайн сэрэгэй дүүрэхэдэ, агууехэ вождиингоо түүхэтэ уряалаар урмашаһан Саянтын трактористнууд имагта шэнэ-шэнэ илалтануудые түйлахаар зоригжонхой. Трактор машинануудтаа эзэн болжо хандаха, тэрээндэ саг үргэлжэ техническэ харууһалга табиха ябадал трактористнууд бүхэнэй үдэр бүриин арюун нангин уялга болжо гуримшуулагдаа. Бимбын бригада мүнөө жэлдэ тракторай заһабарилгые урда жэлнүүдэйхиһээн үшөө һайн шанартайгаар хэжэ, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн байгаа. Мүнөө 4 тракторнуудынь тэрон тэгтонгүйгөөр түхэреэн сүүдхэ соо колхозой поли дээрэ ябана.

Түс бригадын бүхы хүдэлмэри МТС-эй дирекциин ба парторганизациин баталһан түсэбэй ёһоор ябуулагдана. Үдэрэйнгөө нормые дүүргэнгүйгөөр хүдэлмэрөө зогсоохогүй гэһэн республика ба Союз соохи түрүү тракторна бригаднуудаар гуримшуулагдаһан ябадал бүримүһэн бэелүүлэгдэдэг болоо. Советскэ Союз соо алдар суута гараһан нүхэр Даша Гармаш гэгшын хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын түрүү дүй дүршэлые үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ бэелүүлхэ гэжэ ехэхэн оролдолго гаргадаг байна.

Дымбрыловай бригадын хүдэлмэридэхи амжалтануудай «нюусань» юун бэ?

Түбхын түрүүндэ, өөрынгөө хэрэгтэ, өөрынгөө мэргэжэлдэ дуртайгаар хандадаг ябадал болоно. Даажа абаһан машинадаа, даалгагдажа үгтэһэн хүдэлмэридөө дуралаад лэ илалта түйлаха аргагүй, харин машинынгаа орёо оньһон техникые һайнаар шудалха зайлашагүй. Тракторай техникые һайнаар шудалангүй тракторист бүхэн өөрынгөө хүдэлмэри дээрээ амжалта яахадаашье түйлахагүй байна. Эгээл иимэһээ энэ бригадынхидай дунда техническэ һуралсал үргэнөөр табигдана.

Тэрээнһээ гадна, бригадын трактористнууд болон бусад туһалбариин хүдэлмэрилэгшэд барандаа шахуу стахановскаар ажалладаг болоо. Жэшээнь, тракторист Ц. Д. Бимбаев халаан соогоо 13 гектар хахалха байһан аад, мүнөө үдэр бүри 30 гектар эрхим шанартайгаар хахалхаһаа гадна, халаан бүриһээ арбаад килограмм горючи арбилжа, комсомолой нэрые дээрэ үргэжэ ябана. Мүн коммунистка Р. Ц. Раднаева 12 гектар газар элдүүрилхэ түсэбтэй аад, үдэрһөө үдэр бүри 22—23 гектар хүртэр хахалбашье һаа, горючи үлүүгээр гаргашалдаггүй харин арбилдаг юм. Трактористнууд Д. Бадмаева, Ц. Д. Жамбалова, А. Мангалова ба бусад халаанайнгаа нормые 200—250 процент хүртэр эрхим һайн шанартайгаар дүүргэдэг болоо.

Ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлаха хэрэгтэ үдэр бүриингөө ажалые зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ түйлай ехэхэн удхашанартай байна. Энэ асуудал тушаа Бимбын бригада гол анхаралаа табидаг юм. Халаан соогоо бригадын трактористнууд эдеэ хоолоо бороздаа дээрээ абаашуулдаг. Мүн уһа болон горючи зөөгшэд хэрэгтэй болоһон сагтань, тэрээниие бороздаа дээрэ абаашадаг байна. Түс бригадада горючи зөөдэг нүхэр Д. Будаев 65 наһатайшье һаа даалгабарита ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг патриот болонхой. Уһа зөөгшэ нүхэр Будаев ажал хүдэлмэрилөө анхаралтайгаар хандадаг. Халаан соогоо трактор бүхэнэй радиатор соо 7—10 дахин уһа нэмэдэг байна. Теэд, тарилгын түрүүшын үдэрһөө хойшо горючаар гү, али уһаар таһалдаһан ябадал эгто байхагүй.

Бимба Дымбрыловай тракторна бригада жэлһээ жэл бүридэ «Улаан Оронго» колхозой поли дээрэ ажаллана. Тиин, түс колхозой хүтэлбэрилэгшэд тракторна бригадын хүдэлмэридэ ехэхэн анхарала табижа, хүдэлмэридэнь үдэр бүри али болохо туһаламжа үзүүлдэг байха юм. Нэн түрүүндэ, ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандадаг хүнүүдые горючи ба уһа зөөгшэд болгожо үгэхэһөө гадна, трактористнуудай эдеэ хоолые һайжаруулха талаар нилээдгүй туһаламжа үзүүлдэг заншалтай байна.

Трактористнууд бүхэн эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилһэнэйнгээ эсэстэ амаралтынгаа сагые культурнаар үнгэргэхые оролдодог болоо. Тиимэһээ нүүдэл библиотекэ, газетэ болон журналнуудые тракторна бригаднуудта саг бороор соонь абаашаха айхабтар шухала болоно. Теэд, энэ талаар Саянтын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд горьтой хүдэлмэри үшөөл хэнэгүй гэхэдэ болоно.

Мүнөө Дымбрыловай бригада республика соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана. Гэбэшье, Даша Гармашын бригадаһаа гээгдэжэ ябана. Иимэ болхолоороо, Дымбрыловай бригадын түйлаһан амжалта үшөө хизаартаа хүрөөгүй гээшэ. Тиимэһээ түрүүшынгээ амжалтаар һанаагаа зааханшье амарангүй абаһан уялгануудаа нэрэтэй түртэйгөөр дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй долгиие үшөө үргэнөөр бадаруулха үүргэтэй байна.

Г. НИМБУЕВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03, писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв).

Н—00360. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5500.